

BRENT Crude Oil (\$/b)		WTI Crude Oil (\$/b)	
02/06/2023 74.94	09/06/2023 75.44	02/06/2023 70.73	09/06/2023 70.77
<p>— Brent Crude</p>		<p>— WTI Crude</p>	
Henry Hub Natural Gas (\$/MMBtu)		Europe & Asia Natural Gas (\$/MMBtu)	
02/06/2023 2.18	09/06/2023 2.32	31/05/2023 7.81 9.29	07/06/2023 8.29 9.24
<p>— Natural Gas</p>		<p>— Dutch TTF Natural Gas — LNG Japan/Korea Marker</p>	

پویایی های بازار

صبح امروز نفت خام برنت دریای شمال در لندن به قیمت ۷۴,۷۹ دلار به ازای هر بشکه معامله شد. ضعیف شدن تقاضا می تواند علت اساسی کاهش قیمت ها نسبت به روز جمعه باشد. تعهد عربستان سعودی مبنی بر ادامه کاهش یک میلیون بشکه ای نفت خام نیز بازارها را به فعالیت بیشتر وادار نکرد. نفت خام وست تگزاس اینترمدییت در بازار کاشینگ به قیمت هر بشکه ۷۰,۱۷ دلار به فروش رفت. یعنی قیمت نفت تگزاس در آستانه خروج از کربدور ۷۰ دلاری است. اخبار منتشر شده در مورد نزدیک شدن ایران و ایالات متحده به یک توافق موقت می تواند از جمله نیروهای پیشران بازار در مسیر کمتر شدن قیمت حامل های انرژی باشد. در بازار گاز طبیعی در منطقه هنری هاب یک میلیون واحد حرارتی انگلیسی (بی تی یو) به قیمت ۲,۲۵ دلار معامله شد. همین مقدار از گاز طبیعی مایع شده در بازار روتردام در اروپا به ۸,۲۹ دلار افزایش پیدا کرد. در شرق دور همین مقدار گاز طبیعی به ۹,۲۴ دلار هر میلیون بی تی یو تنزل یافت.

عوامل افزایش قیمت

➤ **تداوم کاهش تولید نفت توسط اوپک پلاس:** ۲۳ کشور عضو اوپک پلاس در سی و پنجمین نشست این ائتلاف تصمیم گرفتند بر کاهش عرضه مصوب روزانه ۲ میلیون بشکه ای و کاهش عرضه داوطلبانه روزانه یک میلیون و ۶۶۰ هزار بشکه ای که در گذشته تصویب کرده بودند پای بند باشند. در این صورت تولید آن ها در سال ۲۰۲۴ در مجموع ۴۰ میلیون و ۴۶۳ هزار بشکه در روز خواهد بود. ائتلاف اوپک پلاس که از سازمان کشورهای صادرکننده نفت و متحدانش به رهبری روسیه تشکیل شده حدود ۴۰ درصد از نفت خام دنیا را تولید می کند. این بدان معناست که سیاست های این ائتلاف تأثیر بزرگی بر قیمت نفت دارد. ائتلاف اوپک پلاس همچنان به کاهش ۳,۶۶ میلیون بشکه ای تولید خود ادامه می دهد که برابر با ۳,۶ درصد از تقاضای جهانی است. ۲ میلیون بشکه از این کاهش تولید در سال ۲۰۲۲ تصویب و درمورد ۱,۶۶ میلیون بشکه دیگر هم در ماه آوریل ۲۰۲۳ توافق شد. تولیدکنندگان اوپک پلاس یکشنبه ۱۴ خرداد ۱۴۰۲، تصمیم گرفتند کاهش تولید را تا

پایان سال ۲۰۲۴ تمدید کنند. همچنین عربستان سعودی به عنوان بزرگترین تولیدکننده اوپک و بزرگترین صادرکننده نفت خام دنیا اعلام کرد تولید خود را به صورت داوطلبانه ۱ میلیون بشکه در روز در ماه ژوئیه ۲۰۲۳ پایین آورده و به ۹ میلیون بشکه در روز می‌رساند.

➤ **هشدار آژانس بین‌المللی انرژی در خصوص بازار نفت: آژانس بین‌المللی انرژی به دنبال خبر تمدید توافق اوپک پلاس و کاهش دوباره تولید عربستان سعودی، در مورد کاهش عرضه و خطر آن برای افزایش قیمت نفت و انرژی در زمان اوج بی‌ثباتی هشدار داد.** «فاتح بیرویل» دبیرکل آژانس بین‌المللی انرژی اعلام کرد تمدید قرارداد کاهش تولید اوپک پلاس تا پایان سال ۲۰۲۴ و کاهش ۱ میلیون بشکه‌ای تولید عربستان سعودی در ماه ژوئیه ۲۰۲۳ احتمال افزایش قیمت نفت را بالا برده است. وی عنوان کرد قبلاً انتظار می‌رفت بازار نفت در نیمه دوم سال جاری میلادی نامتعادل شده و در حال حاضر شکاف بین عرضه و تقاضا بیشتر خواهد شد.

➤ **وضعیت جنگ روسیه و اوکراین: رئیس جمهور اوکراین در مصاحبه‌ای که شنبه ۱۳ خرداد ۱۴۰۲ منتشر شد اعلام کرد کشورش برای به اجرا گذاشتن ضدحمله برای باز پس‌گیری اراضی تحت کنترل روسیه آماده است.**

➤ **حرکت ریاض به سمت هسته‌ای شدن: «فیصل بن فرحان» وزیر امور خارجه عربستان سعودی در نشست خبری مشترک با «آنتونی بلینکن» همتای آمریکایی خود اعلام کرد که ریاض در حال توسعه برنامه هسته‌ای غیرنظامی خود است و ترجیح می‌دهد که واشنگتن را هم به عنوان یکی از متقاضیان در کنار برنامه خود داشته باشد. برنامه هسته‌ای یکی از شروط ریاض برای امضاء توافق عادی‌سازی روابط با اسرائیل است. با این وجود تل‌آویو با احتمال موافقت واشنگتن با درخواست ریاض برای ایجاد تأسیسات غنی‌سازی اورانیوم در عربستان سعودی به شرط عادی‌سازی روابط با اسرائیل مخالف است.**

عوامل کاهش قیمت

➤ **افزایش صادرات نفت روسیه: داده‌های شرکت‌های ورتکسا و کپلر نشان می‌دهد که چین و هند که از بزرگترین واردکنندگان نفت خام در جهان و خریداران بزرگ نفت روسیه به‌شمار می‌روند، در ماه ۲۰۲۳ حدود ۱۱۰ میلیون بشکه نفت وارد کرده‌اند که با وجود هشدارهای**

واشنگتن در خصوص دور زدن مکانیزم سقف قیمت حدود ۱۰ درصد نسبت به آوریل ۲۰۲۳ افزایش داشته است. داده‌های کپلر نشان می‌دهد صادرات نفت روسیه به هند و چین در مه ۲۰۲۳ به ترتیب ۶۶,۷ و ۴۹,۲ میلیون بشکه بوده است. طبق این داده‌ها، پالایشگاه‌های هندی خرید گرید نفتی ترش و متوسط اورال و گریدهای سبک‌تر مانند سوکول و واراندی را افزایش داده‌اند و همچنین جریان ثابتی از گرید نفتی اسپوی صادر شده از بندر کوزمینو در اقیانوس آرام توسط دهلی نو وارد شده است. از سوی دیگر پالایشگاه‌های چینی در مسیر بهبود اقتصادی کندتر از حد انتظار، برای کاهش هزینه‌های خوراک و بهبود حاشیه سود پالایش تلاش می‌کنند. پالایشگاه‌های خصوصی بزرگ، اوایل سال میلادی جاری خرید نفت روسیه را آغاز کردند و در ماه‌های اخیر حجم خریدشان را افزایش داده‌اند. براساس گزارش رویترز آمار رصد نفتکش‌ها نشان می‌دهد که شرکت پالایش نفت خصوصی هنگلی پتروکمیکال با ظرفیت ۴۰۰ هزار بشکه در روز اولین محموله نفت اورال خود را با حجم ۷۳۰ هزار بشکه در اوایل ماه مه ۲۰۲۳ دریافت کرده است.

➤ **وضعیت تولید نفت ایالات متحده:** اداره اطلاعات انرژی آمریکا سه‌شنبه ۱۶ خرداد ۱۴۰۲ اعلام کرد که افزایش تولید نفت خام ایالات متحده در سال جاری میلادی سرعت می‌گیرد اما رشد تقاضا در مقایسه با انتظارات پیشین کند خواهد شد. اداره اطلاعات انرژی آمریکا تازه‌ترین گزارش چشم‌انداز را پس از تمدید کاهش عرضه ائتلاف اوپک پلاس تا سال ۲۰۲۴ میلادی منتشر کرد. اداره اطلاعات انرژی آمریکا در تازه‌ترین گزارش چشم‌انداز کوتاه‌مدت انرژی خود پیش‌بینی کرد کاهش تولید اوپک پلاس سطح ذخیره‌سازی‌های جهانی نفت خام را در هر یک از پنج سه ماهه آینده (باقیمانده سال ۲۰۲۳ و کل سال ۲۰۲۴) اندکی کاهش می‌دهد و به این ترتیب قیمت جهانی نفت خام در اواخر سال ۲۰۲۳ و اوایل سال ۲۰۲۴ میلادی افزایش می‌یابد. براساس پیش‌بینی اداره اطلاعات انرژی آمریکا، قیمت نفت خام برنت در سال ۲۰۲۳ به‌طور میانگین ۷۹ دلار و ۵۴ سنت برای هر بشکه خواهد بود که حدود یک درصد بیشتر از برآورد پیشین است و قیمت نفت خام دلیوتی‌آی آمریکا به‌طور میانگین ۷۴ دلار و ۶۰ سنت به ازای هر بشکه خواهد بود که ۱,۳ درصد نسبت به برآورد پیشین افزایش نشان می‌دهد. براساس گزارش مذکور، مصرف کل نفت خام ایالات متحده در سال جاری تنها ۱۰۰ هزار بشکه در روز افزایش خواهد یافت و به ۲۰ میلیون و ۴۰۰ هزار بشکه در روز خواهد رسید در حالیکه در پیش‌بینی ماه مه این رقم روزانه ۲۰۰ هزار بشکه برآورد شده بود. اداره اطلاعات انرژی آمریکا همچنین اعلام کرد خدمات و سفر رشد تقاضای بنزین و سوخت جت را در سال ۲۰۲۳ میلادی افزایش داده اما مصرف سوخت گازوئیل

کاهش می‌یابد. این نهاد پیش‌بینی می‌کند تولید نفت خام ایالات متحده امسال ۷۲۰ هزار بشکه افزایش خواهد یافت و به ۱۲ میلیون و ۶۱۰ هزار بشکه در روز خواهد رسید که بالاتر از برآورد پیشین (افزایش روزانه ۶۴۰ هزار بشکه‌ای) است. افزایش تولید نفت واشنگتن به دلیل تقاضای سرمایه‌گذاران برای افزایش سود سهام و بازخرید سهام بیش از هزینه‌های سرمایه‌گذاری شده است، اما تولید نفت خام ایالات متحده همچنان در سال‌های ۲۰۲۳ و ۲۰۲۴ رکوردهای جدیدی را ثبت خواهد کرد.

➤ **سفر وزیر امور خارجه عربستان سعودی به ایران:** روزنامه «رای‌الیوم» اعلام کرد که «فیصل بن فرحان» وزیر امور خارجه عربستان سعودی هفته آتی به ایران سفر خواهد کرد. بن فرحان حامل پیام «ملک سلمان» پادشاه عربستان سعودی به «سید ابراهیم رئیسی» رئیس‌جمهور ایران است. منابع خبری اعلام کردند که این پیام در خصوص گسترش روابط میان دو کشور است.

➤ **توافق موقت میان ایران و ایالات متحده:** بنابر گزارش شبکه تحلیلی «میدل ایست آی» مذاکرات محرمانه ایالات متحده و ایران با میانجیگری عمان و قطر که به دلایل اقتصادی علاقه‌مند به دستیابی به توافق هسته‌ای جدید هستند در اسرائیل با نگرانی دنبال می‌شود. توافق موقت ظاهراً شامل امتیازی از سوی ایران برای توقف فرآیند غنی‌سازی اورانیوم در سطوح بالا است. در مقابل تهران انتظار کاهش تحریم‌های بین‌المللی تحت رهبری واشنگتن را دارد. در مرحله اول این توافق شامل آزادسازی حدود ۲۰ میلیارد دلار دارایی ایران از حساب‌های بانکی مسدود شده خارج از ایران واقع در کره‌جنوبی، عراق، و صندوق بین‌المللی پول می‌شود.

➤ **بازگشایی اماکن دیپلماتیک ایران در عربستان سعودی:** شبکه المیادین اعلام کرد که کنسولگری و نمایندگی ایران در سازمان همکاری اسلامی واقع در جده فعالیت خود را به‌طور رسمی آغاز کردند. المیادین به نقل از یک منبع ایرانی این خبر را تأیید کرد. همچنین سفارت جمهوری اسلامی ایران در ریاض نیز به‌طور رسمی بازگشایی شد.

تفسیر منقته - مسد جمع آوری گازهای مشعل در ایران

براساس اظهارات مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران، در حال حاضر روزانه ۶۰ میلیون مترمکعب از گازهای همراه تولید شده در میدین نفتی جمع‌آوری می‌شود که با طرح‌های جدید روزانه ۲۴ میلیون مترمکعب معادل سه فاز پارس جنوبی به آن اضافه خواهد شد. در این ارتباط چند نکته مطرح می‌شود:

۱- براساس گزارش شرکت ملی نفت با عنوان «طرح‌های جلوگیری از سوزاندن گازهای همراه» میزان گازهای سوزانده شده مشعل در سال ۱۴۰۱ افزایش یافته اما بعد از آن با تکمیل طرح‌های جمع‌آوری گازهای مشعل، روند نزولی فلرینگ آغاز می‌شود و در سال ۱۴۰۴ میزان فلرینگ به صفر خواهد رسید.

۲- براساس آخرین آمار شرکت بریتیش پترولیوم (BP)، ایران در سال ۲۰۲۱ با سوزاندن ۵۱ میلیون مترمکعب در روز از گازهای مشعل، پس از روسیه و بالاتر از عراق در رده دوم کشورهای دارای بیشترین میزان گازهای سوزانده شده (فلرینگ) قرار دارد. البته شایان ذکر است که میزان تولید گازهای مشعل به تولید نفت و گاز بستگی دارد. در حال حاضر تولید گاز طبیعی در حداکثر میزان خود قرار دارد اما تولید نفت تابع صادراتی کشور و محدودیت‌های ناشی از تحریم است.

۳- براساس محاسبات می‌توان ادعا کرد که طی یک دوره بلندمدت تاریخی، از مجموع هر واحد (بشکه معادل نفت خام) نفت و گاز تولیدی در کشور بیش از ۴ درصد آن در مشعل‌ها سوزانده شده است. چنانچه ارزش هر مترمکعب گاز سوزانده شده معادل ۲۵ سنت باشد، می‌توان گفت که ایران سالانه ۴,۷ میلیارد دلار را در مشعل‌ها می‌سوزاند. این میزان از گاز غنی، ارزشی برابر مجموع ارزش سالیانه صادرات ۱۶۰ هزار بشکه در روز نفت خام ۸۰ دلاری دارد. از طرفی با این میزان از سرمایه می‌توان سالانه یک پالایشگاه همانند پالایشگاه ۱۱۰ هزار بشکه‌ای تبریز را احداث کرد.

۴- اهمیت گازهای همراه نفت از حیث اقتصادی و زیست‌محیطی موجب شده که کشورهای مختلف از جمله روسیه، نیجریه، و ایالات متحده که سطح بالای گازهای مشعل را دارند از راهکارهای مختلفی اعم از وضع قوانین و به‌کارگیری فناوری‌های متفاوت برای جمع‌آوری

گازهای سوزانده شده استفاده کنند. جمع‌آوری و فرآورش گازهای مشعل، چه در بخش گازهای همراه نفت و چه در پالایشگاه‌های گاز، اگرچه نیاز به سرمایه‌گذاری دارد اما عدم‌النفع صادر نشدن گاز سوزانده شده از طریق خط لوله یا گاز طبیعی مایع شده (LNG) یا عدم‌النفع ناشی از سوزاندن سوخت‌های گران‌قیمت مایع نسبت به گاز طبیعی در قیمت‌های مختلف نفت و ارز، به مراتب هزینه بیشتری در بلندمدت خواهد داشت.

۵- گازهای مشعل علاوه بر متان، شامل ترکیبات دو کربنه و بیشتر نیز هستند. ماده با ارزش اتان یکی از آن محصولات است که در زنجیره اتیلن صنعت پتروشیمی مورد استفاده قرار می‌گیرد و ماده اولیه طیف وسیعی از محصولات پترشیمی به‌ویژه پلی‌اتیلن‌ها و PVC است. ترکیبات سنگین‌تر مانند LPG و مایعات گازی نیز به‌عنوان سوخت و خوراک صنعت پتروشیمی برای مصارف داخلی یا صادراتی به‌کار گرفته می‌شود.

۶- براساس بند ۴۸ قانون برنامه ششم توسعه، دولت مکلف بود که «کلیه طرح‌های جمع‌آوری، مهار، کنترل و بهره‌برداری از گازهای همراه تولید و مشعل در کلیه میادین نفتی و تأسیسات صنعت نفت را از طریق فراخوان به مردم و بخش غیردولتی واگذار نماید به‌گونه‌ای که تا پایان برنامه حداقل ۹۰ درصد گازهای مشعل، مهار و کنترل شده باشد.»

۷- از آنجائیکه جمع‌آوری گازهای مشعل پس از پایان برنامه ششم توسعه، هنوز تکمیل نشده است، در بند (ن) تبصره ۱ قانون بودجه سال ۱۴۰۲ ذکر شده است که «به ازای هدررفت هر مترمکعب گاز مشعل (فلر) ناشی از فعالیت کلیه واحدهای عملیاتی شرکت‌های تابعه، از جمله گازهای همراه نفت و گاز مشعل واحدهای پالایش و فرآوری گاز، معادل پنج هزار ریال از محل منابع داخلی خود به‌صورت ماهانه به حساب بهینه‌سازی مصرف انرژی نزد خزانه‌داری کل کشور موضوع واریز نماید.» درآمدهای این بند از بودجه در همین بند به سرمایه‌گذاری در حوزه بهینه‌سازی مصرف انرژی، به میزان ۷۰ درصد هزینه جایگزینی بخاری و آبگرمکن‌های با بهره‌وری بالا (رتبه «B» برچسب انرژی و بیشتر) با اولویت مناطق سردسیر و با اولویت دهک‌های کم‌برخوردار و به میزان ۳۰ درصد برای اجرای طرح افزایش کارایی موتورخانه‌های موجود در کشور تخصیص خواهد یافت.

۸- در بند (ص) قانون بودجه سال ۱۴۰۲ نیز صراحتاً «جمع‌آوری، بازیافت، استحصال، و فرآورش گازهای مشعل با اولویت پارس‌جنوبی و مسجدسلیمان» از جمله محل‌های هزینه‌کرد حساب سرمایه‌گذاری نفت و گاز کشور (موضوع همان بند) ذکر شده است.

۹- از جمله طرح‌های در دست اقدام جمع‌آوری گازهای مشعل می‌توان به طرح NGL3200 اشاره کرد که ظرفیت تولید روزانه ۹۷ هزار بشکه مایعات گازی، ۱۴ میلیون مترمکعب گاز طبیعی و نیز گرانول گوگرد را دارد. طرح NGL3100 نیز ۷۸ درصد پیشرفت دارد و با تکمیل آن روزانه ۵,۵ میلیون مترمکعب گاز مشعل حذف می‌شود. طرح ارسال گازهای مشعل به NGL خارک نیز روزانه ۷,۵ میلیون مترمکعب گاز غنی را جمع‌آوری خواهد کرد و در حال حاضر ۶۵ درصد پیشرفت دارد.

همکاران این شماره: محمدجواد ساکت، حسن راعی، و عباس ملکی